

Emlékkonferencia Ipolyi Arnold születésének 200. évfordulója alkalmából

Ipolyi Arnold, a mecénás. Kísérlet a középkori egyházművészet felújítására a besztercebányai püspökség élén (1872–1885)

Jékely Zsombor PhD

Ipolyi Arnold 1872 tavaszán foglalta el a besztercebányai püspöki székhelyet. Pozíciója lehetővé tette számára, hogy neves elődjéhez hasonlóan főpapi megrendelőként, igazi mecénásként lépjen fel. Működése során nem csak székhelye legfontosabb templomát, a besztercebányai régi Szűz Mária plébániatemplomot újította fel, de a város további egyházi épületeit is. Alkotótársa, a historizáló helyreállítások tervezője és kivitelezője a soproni id. Storno Ferenc volt. Ipolyi programjába nem csak stílszerű épülethelyreállítás és falfestészeti díszítés tartozott bele, de a megmaradt középkori művészeti emlékek megfelelő elhelyezése és mintájukra új berendezési tárgyak készíttetése is. Programjának püspöki székhelyén megvalósult eredményét Ipolyi 1878-ban nagyszabású monográfiában foglalta össze, amely szándékaira, illetve a későbbi műemlékvédelmi beavatkozások által részben megsemmisített alkotásokra nézve a mai napig a legfontosabb forrás (*A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása*).

A Keresztény Múzeum Ipolyi-gyűjteményének néhány provenienciakérdése

Sarkadi Nagy Emese PhD

Ipolyi Arnold német és osztrák táblaképeket is tartalmazó kollekciója a Keresztény Múzeum jelentős gyűjteményi egységét képezi. Provenienciájukkal kapcsolatban alig van biztos információk, Ipolyi vásárlási naplója nem ismert. Az utóbbi évek művészettörténeti kutatásai azonban több tárgy történetét, eredeti összefüggéseit is felgöngyölítették, ezek összefoglalására kerül sor az előadásban.

Késő középkori és kora újkori síremlékek a Kárpát-medencében

Mikó Árpád, az MTA doktora

Ipolyi Arnold Magyarország középkori szobrászati emlékeiről tartott akadémiai előadásában nagy hangsúllyal szerepeltek a sírkövek. Nemcsak a késő középkori síremlékek, hanem a 16. és 17. század reprezentatív – ma úgy mondjuk: késő reneszánsz és kora barokk – emlékei is, kialakítva ennek a fontos műfajnak az első kánonját. Kérdés, hogy miből állt össze, hogyan alakult ki Ipolyi forrásbázisa, és az általa alkotott kép meddig maradt érvényben, illetve utóbb – részben a források bővülése miatt – miként módosult.

Ipolyi Arnold és a régészet

Szabadváry Tamás

Ipolyi generációjának egyértelmű unikális vonása az a kiterjedt ismeretanyag és tudományos módszertan kialakítása, melyhez irányadó elvek nem, vagy csak erősen korlátozott mértékben álltak rendelkezésre. A neoabszolutizmus keretei között elindított régészeti folyóirat, az *Archaeologiai Közlemények* mérföldkövet jelentett, melyben jelentős haladást mutat a német-osztrák hatásra utaló lelőhelykataszter szerkesztése. Ipolyi virtuóz érzéke az anyagi kultúra korszakokon átívelő vonatkozásaihoz megnyilvánul az őskori kőeszközök módszeres gyűjtésében, a kisleletek rendszerezésének igényében, mely lehetővé tette, hogy az időszakban

még kihívást jelentő tárgyak készítése technikai, funkcionális problémáira is sokszor helyes választ adjon. Ipolyi tevékenysége mellett fontos hangsúlyozni annak az új régészettel (is) foglalkozó kutatóközösségnek a felemelkedését, mely már egyre nagyobb hangsúlyt fektetett a kontextusok, tágabb összefüggések, valamint a terepi munka fontosságára.

Kisebb művészet, műipar és iparélet – Ipolyi Arnold és az iparművészet

Kiss Erika PhD

Ipolyi páratlanul sokirányú tevékenységének egyik jelentős területe volt a régmúlt tárgyi emlékeinek forrásként való értelmezése, tudományos vizsgálata. Az elsők egyike volt ezen a téren is. Az előadásban főként az ötvösség történetének emlékeivel foglalkozó, valamint technikatörténeti témájú művein keresztül igyekszem bemutatni forrásait, tájékozódási pontjait kora szakirodalmában és az emlékek feltárásában.

Értékrend – Ipolyi Arnold hímzésgyűjteményének keletkezése és szerepe a magyar textiltörténetben

Szabó Ágnes

Az előadás Ipolyi Arnold írásai és beszédei nyomán kívánja körvonalazni a hímzésgyűjtemény létrejöttében szerepet játszó komplex szemléletet, amely számos ponton meghatározta a 19. század második felének művészettörténetét. Az európai hímzőművészet története szempontjából is értékes együttes keletkezése mellett az előadás a magyarországi hímzett textilek kutatásának perspektívájából is vizsgálja Ipolyi Arnold hímzésgyűjteményét.

Ipolyi Arnold folklórgyűjtése

Domokos Mariann PhD

A magyar történeti folklorisztika emblematikus alakja Ipolyi Arnold, aki az elsők között ismerte fel a szellemi néphagyomány gyűjtésének fontosságát. A 19. század második harmadában kiterjedt gyűjtőhálózat segítségével a régi magyar hitvilág jobb megértése érdekében állította össze kéziratos népmese-, hiedelem- és szokásgyűjteményét. Az előadás e hányatott sorsú forrásanyag keletkezésének és fogadtatásának történetébe kíván bepillantást nyújtani, elsősorban a népmesekutatás szempontjából.